

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

De variis modis existendi in loco, membr. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

mat : non tamen conuertit cibum in suam substantiam, sed sine vlla concoctione, vllôque sui corporis motu, labi per intestina fecit, nulla parte illius in suam substantiam conuerfa, aut certe cibus ille resolutus in aëream, vel aliam similem substantiam, exhalauit, vt multis magis placeret. Angeli verò nec motu animali corporis assumpti terebant, & deglutiebant cibum, nec illum transmittiebant in partem, in qua natus esset conuerti in substantiam eius viuens, quod illum fumeret : quare solum similitudine quadam translaticid dicebantur comedere. Augustinus tamen epistola 49. qu. 1. & in lib. 13. de Ciuitate Dei cap. 22. innuere videtur, eos verè comedisse, esto non propter indigentiam : quamuis hoc posteriori loco addat, posse id in dubium vocari. Idem habetur lib. 3. de mirabilibus sacrae Scripturae ca. 14. tomo 3. operum Augustini : liber tamen ille non est Augustini : nec multum mirandum est, quod id senserit Augustinus, cum Angelos crederet esse corporeos, atque ad eò animalia : Scorus in 2. dist. 8. qu. 1. aliunde motus est, vt affirmaret, Angelos in corporibus assumptis verè comedisse : nempe quia credit comestionem non esse operationem vitalem. At reuera autoritas illa Tobia cap. 12. satis aperte innuit illum non esse veram comestionem. Idemque persuadet explicatio verè comestionis quam adiecit. Quare dicendum est cum Diuo Thoma hoc loco ad quintum illam non fuisse veram comestionem.

Senti sententia reuocatur.

Angeli assumunt corpora non propter se, sed propter nos.

Vnum superest aduertamus, Angelos non sumere corpora propter se, sed propter nos, vt nobis appareant. Angeli quidem boni in commodum nostrum : mali verò in nostram perniciem. Deus tamen id sæpè permittit Angelis malis, veritque in bonum nostrum. Effigies autem oculorum, aurium, &c. quæ in corporibus assumptis ab Angelis apparent, inferuiunt : tum vt corpus illud referat corpus humanum, aut alterius animalis, si in effigie alterius animalis appareant : tum etiam in signum, quod ipsi etiam cognoscunt, & percipiunt non quidem per sensum aliquem, sed per intellectum.

A loco sine definitione & mensura, quod ita propter immensitatem suæ essentia & substantia, est in spacio, vt nullis finibus illius contineatur, sed vbique sit in toto spacio infinito, quod à centro vniuersi in omnem partem supra omnes orbes cœlestes, vltra quam allequi possumus cogitando, protenditur, quod totum potest syncategorematicè replere corpore, hoc est, non tantum illius, quin maius in infinito : quod Deo conuenit, vt quæst. 8. ostendimus.

B Porro duobus modis potest dici aliquid esse in loco definitiue iuxta modum explicatum. Vno, actu, quia videlicet ita de facto est in tanto loco, vt non sit in maiori, siue eodem genere existendi in loco possit esse in maiori, siue non. Altero etiam potentia, quia videlicet, eodem genere existendi in loco, non potest esse in maiori. Si ergo sphaera spacijs, in quo Angelus aliquis possit esse simul sit vnus leuca : Angelus verò ille contrahat suam substantiam ad existendum solum in dimidio illius (quod inferius ostendetur efficere posse pro sua libertate) erit quidem Angelus ille in illa dimidia leuca definitiue priori modo, non verò posteriori.

Duobus modis dicitur aliquid esse in loco definitiue.

C Obserua deinde, Deum duobus modis dici esse in spacio. Vno, simpliciter : quo pacto sine vlla propria definitione ac mensura dicitur esse vbique. Alio modo replentiue, hoc est replendo illud corporibus : quo pacto solum est in eo spacio, quod replent corpora. Quia ergo modus hic, quo Deus in spacio rebusque creatis existit, mensura certa, certisque terminis concluditur, non quidem quoad quantitatem spacijs, in quo eo modo esse potest, sed in quo de facto est, posset concedi eo genere existendi esse definitiue in loco, iuxta priorem modum ex duobus explicatis, non verò iuxta posteriorem. Quamuis numquam absolute concedendum sit, nec asserendum, Deum esse in loco definitiue : sed cum addito & distinctione, nempe replendo locum, & quoad spacium quod de facto replet : non verò quoad illud, quod sua omnipotentia replere potest.

Deus vsq; in loco.

D Licet modus, quo corpus Christi sub speciebus sacramentalibus existit, rationeque earum, in spacio, quod ipsa occupant, suum peculiare nomè habeat, appelleturque existentia sacramentalis. Ac licet corpus Christi existere eo modo possit, non in tot hostiis, quin in pluribus, & non in tanta quantitate specierum, quin in maiori : quia tamen in quocumque temporis puncto, est in hostiis certis ac definitis, & in vnaquaque earum est sub certa quadam quantitate, atque ad eò modus ille existendi terminum ac mensuram eo modo recipit : concedi etiam posset, in quocumque temporis puncto esse Christi corpus definitiue in hostiis consecratis, quæ tunc sunt, & quoad singularem existentiam, quam in vnaquaque designata hostia habet, esse definitiue in quantitate illius hostia : iuxta priorem sensum ex duobus explicatis, quibus aliquid dicitur esse alicubi definitiue : non verò secundum posteriorem. Numquam tamen sine distinctione concedendum est, corpus Christi in sacramento altaris existere definitiue, sed, loquendo simpliciter, solum est asserendum, ibi esse sacramentaliter : qui existendi modus supernaturalis, ac peculiaris est corpori Christi.

Esse corporis Christi in Eucharistia sacramento an sit esse definitiue.

E Esse in loco definitiue (sumptum communissimè, vt de eo haecenus locuti sumus) subdiuiditur, in esse in loco per commensurationem cum eo, ita scilicet, vt quanta est vera aut imaginaria quantitas loci, tanta sit locati, & è contrario, & in esse in loco definitiue, sumpto vocabulo presè, prout ea so-

Subdiuisio.

QVÆSTIO LIJ.

De comparatione Angelorum ad loca.

ARTICVLVS I.

Vtrum Angelus sit in loco.

DISPVATIO VNICA.

V T disputatio hæc dilucidior sit in quinque membra sequentia erit diuidenda.

MEMBRVM I.

De variis modis existendi in locis.

Esse in loco diuiditur in duo membra. Quid sit definitiue in loco esse. Esse in loco per commensurationem quid.

V M P T O loco latè, vt dicitur, non solum de superficie corporis continentis, sed etiam de spacio, siue illud corpore sit repletum, siue non, quo pacto qu. 8. artic. 1. disput. 3. ostendimus extra cælum esse infinitum spatium. Esse in loco latissimè sumptum, diuiditur in esse in loco definitiue, & in esse in loco sine vlla definitione ac mensura. Illud dicitur esse in loco definitiue, quod ita est in tanto finito loco, vt non sit in maiori. Illud verò dicitur esse in

hūm dicuntur definitiue esse in loco, quæ cum ita sint in tanto, vel tanto finito loco, vt non in maiori, eum eo tamen non commensurantur, sed sunt tota in toto, & tota in qualibet parte. Cum enim nomen diuini, iuxta propriam illius significationem, etiam priori membro diuidenti conueniat: eod quod illa, quæ commensurantur cum loco, extra illum non existant, eoque definiantur: ob nominum tamen penuriam, ad eorum differentiam, accommodatur etiam peculiariter ad significandum posterius membrum diuidens. Atque hæc est frequentior vsurpatio, qua sumitur vocabulum illud esse in loco definitiue. Priori modo sunt in loco sola corpora, nec tamen omnia, comparatione cuiusque loci, in quo sunt: quippe cum corpus Christi comparatione eius spacij, quod species sacramentales occupant, non sit per commensurationem, sed sit totum in toto eo spacio, & totum in quolibet illius puncto. Posteriori vero sunt in loco substantiæ spirituales, & ratione earum ea, quæ in eis sunt vt in subiecto, atque etiam corpus Christi comparatione spacij quod species sacramentales occupant.

Mundi vniuersitas, seu sphaera, cuiusma quomodo sit in loco.

Esse in loco per commensurationem subdiuidi potest, in esse in loco circumscriptiue, & sine circumscriptiue. Hoc posteriori modo sunt in loco vniuersum integrum, seu vltima sphaera. Licet enim commensurentur cum spacio, quod occupant, non tamen circumscribuntur loco: eod quod a nullo corpore ambiuntur, eaque de causa non sint in loco pro superficie corporis continentis. Priori vero modo sunt in loco reliqua corpora. Notarim tamen, quod cum ea, quæ vndique terminis eius spacij, in quo toto & singulis illius partibus sunt tota, definiuntur, quodammodo eisdem terminis circumscribantur & includantur, interdum sancti de iis, quæ presertim sunt in loco definitiue, vt de Angelis consueverunt dicere, ea circumscribi loco. Vnde Damascenus lib. i. fidei orthodoxæ cap. 17. de Angelo ait: *Non dicitur esse nusquam, sed alicubi intelligibiliter* (hoc est, non in loco reali, sed qui intellectu percipitur) *circumscribi.* Et infra: *Sola diuinitas nulla comprehensione contenta: Angelus enim & seculo circumscribitur (inceptum enim esse) & intelligibili loco, ut diximus.*

MEMBRVM II

Quod substantia ipsa Angeli sit in loco, nec tamen sit in omni loco.

EST quorundam opinio, vt Durandus in 1. dist. 37. parte 2. quæst. 1. refert, asserentium Angeli substantiã non esse in loco, sed dumtaxat illius operationem transeuntem: neque ratione illius substantiam Angeli dici esse in loco, nisi eo modo, quo causa immediata dicitur esse quodammodo in suo effectu, & mouens in moto. Non defuerunt quidam alij, vt D. Thomas eadem d. q. 3. art. 1. refert, qui affirmauerint, substantias separatas nullo modo esse in loco: eod quod arbitrati fuerint, nullam operationem transeuntem ab eis emanare, sed solùm esse in eis operationes immanentes. Ducti etiam videntur ad hoc asserendum ex illis verbis Aristotelis 1. de celo ca. 9. textu 100. *Quapropter neque quæ illic sunt (extra cælum videlicet) nata sunt in loco esse, neque tempus ipsa facit sentire, neque vlla transmutatio vilius eorum est, quæ super extrema sunt latrone, sed inalterabilia & impassibilia, optimam habentia vitam, & per se sufficientissi-*

Opinio asserentium angelis substantiam non esse in loco, sed solam ipsius operationem transeuntem. Aliorum sententia, qui nec illo quidem modo, angelos in loco esse dixerunt.

mam perseverant toto æuo. Prima sententia non satis concinit cum Scripturis sacris. Posterior vero est error cum fide Catholica pugnant. Ex illo enim Apocal. 12. *Draco pugnat. & Angeli eius, & non valuerunt, nec locum inuentus est eorum amplius in celo, & ex multis aliis, quæ statim aduersus Durandi sententiam allegabimus, constat apertè Angelos esse in loco.* Præterea ex eisdem Scripturis constat, angelos multis apparuisse, multaque exterius fuisse operatos, & demones multorum corpora intrasse, indè que à Christo Domino, & sanctis Apostolis fuisse expulsos: ergo error est asserere eos nihil exterius agere, eaque ratione non esse in loco. Item error est negare animas sanctorum Patrum fuisse in limbo, & esse modò, non eas tantùm, sed alias etiam multas in celo: cum ergo eadem sit ratio de Angelis beatis, dicendum est, eos esse in loco. Vnde articulus quidam Parisiensis, *Quod substantia, inquit, separata nusquam sint secundam substantiam, error, si intelligatur quod substantia non sit in loco.* Hac in re consentiunt nobis cum Philosophis. Aristoteles namque 1. de celo cap. 3. textu 22. *Vniuersi, inquit, qui Deos esse putant, tam Græci quam barbari, ipsum supremum locum Diis tribuunt.* Et 4. Physicorum ca. 1. textu 1. *Omnes, inquit, quæ sunt, alicubi esse existimant: quod verò non est, nusquam est.* Ex quibus constat, hæc duo, est, & alicubi est, reciprocari apud Aristotelem. Tullius præterea libr. 1. Tusculanarum quæstionum: *Si ergo, inquit, apud inferos miseri non sunt, nec sunt quidem apud inferos vlli, ubi sunt ergo iij, quos miseros dicis? aut quem locum incolunt? si enim sunt, nusquam esse non possunt.* Quando ergo Aristoteles 1. de celo textu 100. dixit: *Substantias separatas non esse aptas esse in loco: intellexit, circumscriptiue, seu per commensurationem cum loco: non verò eas nullibi, hoc est, in nulla parte spacij veri, aut imaginarij existere.* Quin potius ex illo testimonio Aristotelis colligitur contrarium: cum dicat ita eas esse ibi, vt non alibi. Eodem modo intelligendum est Boëtius dum in libro, an omne quod est, bonum sit, ait: *Communem animi conceptionem esse apud sapientes, incorporea in loco non esse: circumscriptiue videlicet, aut per commensurationem cum loco: secus autem definitiue, aut sine vlla mensura ac definitione, quo pacto solus Deus est in loco.* Eodem modo sumit Augustinus esse in loco, dum lib. 83. quæstionum q. 20. ait, *Deus non alicubi est: quod enim alicubi est, continetur loco: quod continetur loco corpus est: Deus autem non est corpus.* Neque enim negat, Deum, quoad suam substantiam, præsentem esse omni loco, cum inferius subiungat: *Locus tamen Dei abusu dicitur templum Dei: non quod eo continentur, sed quod ei presens sit.* Et 7. de Ciuit. Dei ca. 30. etiam dicat, *Deus vbiq; totus nullis inclusus locis.* Eodem modo sumit esse in loco 8. super Genesim ad litteram cap. 20. & sequentibus, ac aliàs sæpe, dum affirmat corporales quidè creaturas moueri à Deo per tempora & loca, spirituales verò per tempora, non verò per loca. Vnde cap. 2. de anima rationali ait: *Cui non facile occurrat, quod per locum non moueatur, quæ per loci spatia non distenditur: quidquid autem per loci spatia distenditur, corpus est, ac per hoc consequens est, an anima per locum moueri non poterit (commensurando videlicet se locis quæ pertransit) si corpus non esse creditur.* Consonat his omnibus Damascenus 2. libr. fidei Orthodoxæ capite tertio, dum de angelis ait: *Cum mentes sint, in intellectualibus locis sunt (hoc est, qui mente percipiuntur) non corporali modo circumscripti: Non enim corporales secundum naturam figurantur, neque irra sunt in illis magnitudinis interualle* (id est,